

ከመንግሥት የቤቶች ግንባታ ጀርባ ያለው ትክክለኛ ዓላማ ሲገለጥ

ግርማ ሠይፉ ማሩ

ሰሞኑን ከፀረ አሸባሪነት ህግ በማስቀጠል የአዲስ አበባን ከተማ ነዋሪን በተለ ሲያምስ ከርሞ አሁንም በማመስ ላይ ያለው የመኖሪያ ቤት ጉዳይ ነው። በአዲስ አበባ የመኖሪያ ቤት ችግር እንዳለ አሌ የሚባል አይደለም። ይህ ችግር እዚህ እንዲደርስ ደግሞ ዋናው ተዋናይ መንግሥት እንደሆነ መዘንጋት የለበትም። ምክንያቱም ለቤት መስሪያ የሚሆነውን ቦታ በቁጥጥሩ ስር አድርጎ ለዜጎች እንዳይደርስ በማድረግ ነው። አንደኛው በቁጥጥር ቦታ በሊዝ ጨረታ እያወጣ በውድ ዋጋ እየሸጠ የመሬትን ዋጋ በማስወዳድ እና የመኖሪያ ቤት ውድ እንዲሆን በማድረግ ነው። ሌላው ደግሞ ለመኖሪያ ቤት ግንባታ የሚውል የብድር አገልግሎት የተለየ አቅርቦት ባለማዘጋጀቱ ሲሆን፣ የመንግሥት ሹሞች ደግሞ በተለየ ሁኔታ የተመረጠ ቦታ እያገኙ በሽያጭ እንዲከብሩ በተቃራኒው ዜጎች ከከተማ ወጣ ባሉ ቦታዎች በህገወጥ መንገድ እንዲሰፍሩ በማድረግ ነው።

በቅርቡ የኢትዮጵያ ንግድ ባንክ እና የከተማ ልማትና ኮንስትራክሽን ሚኒስትር ልዩ ወዳጅነት የመሰረቱ ይመስላል። ባንኩ በተለይ መመሪያ የሚቀበለው በቀጥታ ከብሔራዊ ባንክ መሆኑ ቀርቶ ከሚኒስትር መስሪያ ቤቱ እስኪመስል ድረስ ግራ አጋቢ ሆኖብናል። በእኔ አምነት በቅርቡ መንግሥት ዜጎች ቤት እንዲኖራቸው ለቤቶች ግንባታ በሚል 10/90፣ 20/80፣ 40/60፣ እና ሌሎችም በቁጠባ ላይ መሰረት ያደረገ ዜጎችን የማመስ ስራ እየሰራ ይገኛል። ይህን ጉዳይ ዛሬ ላይ ሆኜ የምፀፈው ከዓመት እና ሁለት ዓመት በኋላ ለውይይት ይጠቅማል በሚል ነው። አቋሜን ግልፅ ለማድረግ የኢህአዴግ መንግሥት በምንም ዓይነት መለኪያ ለኢትዮጵያ ህዝብ የመኖሪያ ቤት ሰርቶ የመስጠት አቅምም ሆነ ፍላጎት የለውም። ስለዚህ የፕሮግራሙ ዓላማ ምንድነው? የሚለውን ጥያቄ ማየት ተገቢ ነው።

የኢህአዴግ መንግሥት በዓለም ላይ ካሉ መንግሥታት በተለየ ሁኔታ በሚሊዮን የሚቆጠሩ ቤቶችን አንደኮንትራክት ለመገንባት ሙከራ እያደረገ ያለ መንግሥት ነው። መንግሥት እንደ መንግሥት ሊሰራቸው የሚችለው ብዙ ተግባራት ወደ ጎን በመተው ዜጎች እንደፍላጎታቸው እና አቅማቸው ቤታቸውን መስራት የሚችሉበትን ሁኔታ ማመቻቸት ሲገባው መንግሥት በፈለገው እና በተወሰኑ የቤት ዓይነቶች ውስጥ ታጥሮ እንዲኖር ለማድረግ እየሞከረ ነው። ወደ መጨረሻ ላይ ይህን መንግሥት ለምን እንደሚያደርግ የግል ምልክታዬን አስቀምጣለሁ።

የመንግሥት ቤቶች ግንባታ ዋና ዓላማ መንግሥት በ2006 በጀት መግለጫ ላይ እንዳስቀመጠው የሀገር ውስጥ ቁጠባን ለማሳደግ ከተያዙት ዕቅዶች አንዱ ነው። ይህ የሀገር ውስጥ ቁጠባን ማሳደግ የተቀደሰ ሃሳብ ነው። ይህን ቁጠባን በፈቃደኝነት ማሳደግ በህዝብ ዘንድ ተቀባይነት ያገኘ አይመስለም። ለዚህ ብዙ ምክንያት ስለአለው ዝርዝር ውስጥ አልገባም። መንግሥት ግን ለዚህ እንደመፍትሔ አድርጎ ያስቀመጠው ዜጎች ቤት ይሰራልናል በሚል በተስፋ ላይ መሰረት ያደረገ ገንዘብ ተቀማጭ እንዲያደርጉ ማድረግ ነው። እግረ መንገዱንም መንግሥት ለተለያዩ ስራ የሚፈልገውን ገንዘብ ለማግኘት እንዲችል ዕድል መፍጠር ነው። ይህ በቁጠባ የተሰበሰበ ገንዘብ በግል ባንኮች ቢቀመጥ፣ የግል ባንኮች ለግል ባለሀብቶች በብድር መልክ ሊሰጡት ስለሚችሉ መንግሥት የሚፈልገውን ገንዘብ ላያገኝ ስለሚችል ይህ ገንዘብ ተጠቃሎ ወደ ንግድ ባንክ እንዲገባ ማድረግ አማራጭ የሌለው መፍትሔ ሆኖ ተገኝቶታል። በዚህ ፖሊሲው መንግሥት በሀገሪቱ ውስጥ ያሉትን ተቋማትን እና ዜጎችን በአንድ ዓይን እንደማይመለከት ግልፅ ማሳየ ነው።

ብዙ ሰዎች የመንግሥት ዋና ዓላማ የገባው አይመስልም። ይልቁንም መንግሥት ቤት መስራት ለማይችሉ ሰዎች ቤት ቢሰራ ምን ችግር አለው? የሚሉ አሉ። መንግሥት እንደሚያወራው ቤት መስራት ያልቻሉ ዜጎች በተመጣጣኝ ዋጋ ቤት ለመስራት እንዳልሆነ የሚያሳብቀው ግን በተነፃፃሪ የተሻለ አቅም ያላቸው በውጭ የሚኖሩ ኢትዮጵያውያንም ቢሆኑ በዚህ ፕሮግራም እንዲሳተፉ ዕድሉ ከፍት ነው ይባላል። ይህ ዕድል ግን ከፍት የተደረገው በውጭ ምንዛሪ መቆጠብ ሲችሉ ነው። ገባችሁ አይደለም የውጭ ምንዛሪ ችግር ለመቅረፍ የተያዙ ዕቅድ ነው ትክክለኛውም ዕቅድ ይህ ነው። ተሰፋን እየመገቡ ዶላር መሰብሰብ። በውጭ የሚኖሩ ኢትዮጵያውያን በሀገራችን ላለው የውጭ ምንዛሪ እጥረት መፍትሔ መስጠት መቻል ተገቢ ነው። ነገር ግን የሚገኘው የውጭ ምንዛሪ ዜጎች ለጋራ ልማታችን የሚያውሉት እንጂ መንግሥት ብቻ ለሚያቅደው ዕቅድ መዋል አለበት የሚል እና የግል ባለሀብት ከጫወታ የሚያስወጣ ዕቅድ ለመተግበር መሆን የለበትም።

ሌላው የመንግሥት እቅድን ፊት ለፊት ከሚያወራው በተቃራኒው መሆኑን የሚያሳብቀው በአርባ ስልሣ ሙሉ ክፍያ የከፈለ ቅድሚያ ያገኛል የሚለው መመሪያ ነው። ቅድሚያ መክፈል የሚችል ማለት አርባ ስልሳ (አርባ ቆጥቦ ስልሳ በብድር የነበረ ፕሮግራም) ሳይሆን መቶ ዜሮ (መቶ ቆጥቦ ዜሮ ብድር ሆኖዋል) ፕሮግራሙ መባል ያለበት። በእርግጥ መንግሥት ቤት

በተመጣጣኝ የመስራት እቅድ አለው ብለን እንድናምን የሚያደርግ ነገር አለወይ? ነው የእኔ ጥያቄ። መልሱ በፍፁም መንግስት ይህ እቅድ የለውም። ዕቅዱ በጭፍን አለው ብለን ብንወሰድም አቅሙ የለውም።

የመንግስት አቅም እንዴት እንለካው? የሚል ጥያቄ ሊነሳ ይችላል። ሁሉም እንደሚያውቀው ኢህአዴግ በ1997 የአዲስ አበባ ሀዘብ ያለበትን ችግር ለመቅረፍ ቅድሚያ የሚሰጠው የመኖሪያ ቤት ነው። በሚል ከአራት መቶ ሃምሳ ሺ በላይ ቤቶችን በአምስት ዓመት ለመገንባት ብሎ ምዝገባ አድርጎ ነበር። ዛሬ ላይ ቆመን ውጤቱን ስንመለከተው በስምንት ዓመት ውስጥ በጅምር ላይ ያሉትን ጨምሮ አንድ መቶ ሺ ቤቶችን ነው መገንባት የተቻለው። አዲሱ ጠቅላይ ሚኒስትር እንዳሉት መቶ ሺ ቤቶች የገነባ ሌላ መንግስት የለም። ምክንያቱም የሌላ ሀገር መንግስታት በማያገባቸው አይገቡም። ስለዚህ ይህን ያህል ቤት አይገነቡም። እስራኤል አወዛጋቢ በሆኑ ቦታዎች በመቶዎች የሚቆጠሩ ቤቶች ስትገነባ እንኳን ለግል ኮንትራክተሮች ነው የምትሰጠው። መንግስታት የተሰጣቸውን ኃላፊነት ያውቃሉ እርሱን በቅጡ ይተገብራሉ። የእኛ መንግስት ለአምስት ዓመት ከያዘው ዕቅድ ውስጥ በስምንት ዓመት ውስጥ ከሃያ በመቶ ቦታች ብቻ በማከናወን ሌላ ሶስት ዕጥፍ የሚሆን ሌላ ዕቅድ ይዘው ብቅ ብለዋል። ይህ ዕቅድ ዝርዝር እንደ ሆነ ለማወቅ በምዝገባ ወቅት ብቻ የሚለዋወጠውን መመሪያ ማየት በቂ ነው። ለድሃ ነው የምንሰራው ብለው፣ መሉ በሙሉ ለከፈለ ቅድሚያ ይስጣል ይሉናል። በዚህም ተባለ በዚህ መንግስት የመኖሪያ ቤት ችግርን ለመፍታት የሚያስችል መላው ዜጋውን እና በተለይም የግሉን ዘርፍ የሚያበረታታ ዕቅድ ማውጣት ግድ ይለዋል።

ሌላው በጥቂቱም ቢሆን የተሰሩት ቤቶች ዓላማ ምንድነው ካላችሁ በልማት ስም የተነሱ የቀበሌ ቤቶችን በመተካት ዜጎችን ለቁጥጥር በሚመች መልኩ ማስፈር ነው። ለዚህ ዋነኛው ማሳያ የኮንዶሚኒየም ቤቶች በህጋዊ መንገድ በሽያጭ ማዛወር አይቻለም። ዜጎች ይህን የመንግስት ቁጥጥር መስመር ለማለፍ የተለያዩ ዘዴዎችን የሚጠቀም ሲሆን ይህን ለማድረግም የተለያዩ ተገቢ ያልሆኑ ድርጊቶችን ይፈፀማሉ። ይህ ብቻም አይለም የመንግስት የቁጥጥር አባዜ በውጭ ለሚኖሩ ኢትዮጵያውያንም የሚቀር አይደለም። ገንዘባቸውን ገቢ ካደረጉ በኋላ መንግስትን በሚቃወም ተግባር ቢሳተፉ በቁጠባ ያስቀመጡት ገንዘብ አደጋ ላይ ስለሚወድቅ ጭጭ ማለት ይጠበቅባቸዋል። ነፃነታችንን ከፍለን ሽጠናል የምለው ለዚህ ነው። በሀገራችን ቤት እናገኛለን ብለው ነፃነታቸውን አሳልፈው ሰጥተዋል። በቅርቡ ሁሉም እንደሚታዘበው ኢትዮጵያውያን ለሁለት ተከፍለናል ግማሹ ለነፃነት፣ ቀሪው ለኮንዶሚኒየም እየተሰለፍ ነው።

ኢህአዴግ የቀበሌ ቤቶችን በመንግስት ቁጥጥር ስር እንዲቆይ ያደረገው በምንም ዓይነት በቀበሌ ቤት ለሚኖሩት ሰዎች አዝኖ አይደለም። ዋና ዓላማው በገጠር ገበሬውን በመሬት ጭሰኝነት እንደያዘው ሁሉ በከተማ ደግሞ በቀበሌ ወይም በኪራይ ቤት እንድንኖር ታቅዶ እየተተገበረ መሆኑን ማወቅ ያስፈልጋል። የቀበሌ ቤቶች በዕድሜ ምክንያት ከጫወታ ሲወጡ ይህ ተግባር በኮንዶሚኒየም በኩል ነብስ እንዲዘራ ዕቅድ አለ። ይህ ዕቅድ የለም የሚሉ ከሆነ ለዜጎች በነፃነት ቤታቸውን ሽጠው እንዳይንቀሳቀሱ ማድረግ ትክክል አይደለም።